

تحلیل محتوای فرهنگی فیلم‌های اکران شده در جشنواره بین‌المللی فیلم رشد در سال ۱۳۹۷ (مورد مطالعه: جشنواره فیلم کودک و نوجوان)

سیده علویه نوری

کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران.

عباسعلی قیومی

دانشیار گروه مدیریت و برنامه‌ریزی فرهنگی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد تهران شمال، تهران، ایران (نویسنده مسئول).

ghaiyoomi@gmail.com

DOI: 10.30495/JCM.2022.20698

چکیده

مقدمه و هدف پژوهش: در این پژوهش، محتوای فرهنگی فیلم‌های اکران شده در جشنواره بین‌المللی فیلم رشد در سال ۱۳۹۷ تحلیل شده است. فیلم‌های مورد مطالعه، فیلم‌های برگزیده جشنواره فیلم کودک و نوجوان می‌باشند. **روش پژوهش:** این پژوهش از نظر هدف کاربردی بوده و از حیث ماهیت و روش، توصیفی-پیمایشی (کمی-کیفی) است. ابزار جمع‌آوری اطلاعات با استفاده از روش اسنادی در قالب مطالعات کتابخانه‌ای و استفاده از سایت‌های معتبر که اقدام به انتشار مقالات و پژوهش‌ها در حوزه ادبیات موضوع دارند، انجام گرفته است. جامعه آماری فیلم‌های مورد مطالعه را فیلم‌های کودک و نوجوان تشکیل می‌دهد. بر همین اساس، فیلم‌های برای مخاطبین دوره‌های اول ابتدایی، دوم ابتدایی، اول متوسطه و دوم متوسطه انتخاب شده‌اند. جامعه آماری برای تحلیل کمی تحقیق و ارزیابی نمایش گویه‌های تحقیق در فیلم‌ها را داوران و صاحب‌نظران جشنواره بین‌المللی فیلم رشد تشکیل می‌دهند. **یافته‌ها:** نتایج نشان می‌دهد که میانگین نظرات داوران در عوامل تربیتی، آموزشی، علمی و فرهنگی به ترتیب برابر ۲۶، ۲۸، ۲۹ و ۳۸ بوده است. لذا عامل فرهنگی در این فیلم‌ها بیشتر از موارد دیگر مورد توجه قرار گرفته است. **نتیجه‌گیری:** چهل و هشتمین دوره جشنواره بین‌المللی رشد توانسته است به طور قابل قبولی به نمایش شاخص‌های تربیتی، آموزشی، علمی و به ویژه فرهنگی در سینمای کودک و نوجوان پرداخته و دین خود را ادا نماید.

کلید واژه‌ها: تحلیل محتوا، عامل فرهنگی، جشنواره بین‌المللی رشد، فیلم کودک و نوجوان.

مقدمه

رفتار شود. نکته مهمی که در کاربرد فیلم اهمیت پیدا می‌کند این واقعیت پذیرفته شده است که در دنیای کنونی اغلب مردم، فیلم را وسیله‌ای برای تفریح و تفریح تصور می‌کنند. از این رو، برای استفاده از فیلم در ترویج و آموزش باید ترتیبی اتخاذ کرد که این طرز تلقی تغییر داده شود و به جای آن نگرشی ایجاد شود که فیلم را منبع آموزش و یادگیری نیز محسوب کنند. این کار در صورتی امکان‌پذیر است که بهره جستن از فیلم با برنامه‌ریزی مناسب توأم شود و از دانش و فن استفاده از فیلم به نحو مطلوب بهره‌گیری شود.

روانشناسان معتقدند که کودکان از تصاویر، نسبت به اصوات تاثیر بیشتری می‌پذیرند. در واقع، تصاویر ذهن آنها را به خود مشغول می‌کند و کودکان با تصاویر زودتر ارتباط برقرار می‌کنند؛ زیرا کودکان با تصویر همزاد پنداری بیشتری دارند. پس استفاده از فیلم‌ها بهتر است، زیرا از یک سو می‌تواند زودتر، راحت‌تر و گاه ارزان‌تر وارد خانه‌ها شوند و اوقات بیشتری را از کودکان بگیرد و از سوی دیگر القانات بصری قوی‌تر و سریع‌تر، ما را به «اهداف خود می‌رساند. هم‌چنین فیلم پیوند کودکان را با دنیای خیال، ناخودآگاه، نیروهای مزاحم یادگیری، مانند ترس، خجالت، احساس ناتوانی و ... را تعدیل می‌کند. فیلم هم موجب سرگرمی و لذت بردن کودک می‌شود و هم از طریق آن می‌توان مفاهیم اخلاقی را به کودکان آموزش داد. مهم‌ترین عاملی که یک کودک را مشتاق می‌کند تا با توجه کامل به تماشای یک فیلم، ساکت و مبهوت بنشیند، همزادپنداری در کودکان نسبت به شخصیت‌های فیلم است که توجه آنها را به خود معطوف می‌دارد.

این پژوهش تلاش دارد به این سوال بپردازد که تا چه اندازه فیلم‌های حضور یافته مناسب با اهداف علمی و آموزشی، تربیتی و فرهنگی جشنواره هستند؟ این جشنواره تا چه اندازه توانسته است مجموعه‌ای از فیلم‌ها را در راستای اهداف و برنامه‌ریزی وزارت آموزش و پرورش عرضه کند؟ پاسخ به سوالات طرح شده بعد از تحلیل محتوای فیلم‌های ارائه شده به جشنواره چهل و هشتم امکان‌پذیر خواهد بود.

مباحث فرهنگی در هر سطحی از جمله در موضوع روابط اجتماعی در قالب خانواده یا دوستان و همسالان از جنبه‌های متفاوت روانشناختی، اجتماعی و حتی حقوقی و ... می‌تواند مورد بررسی قرار گیرد. لذا پرداختن به محتوای فرهنگی در فیلم‌ها منشأ طیف گسترده‌ای از نظریه‌ها و روش‌های تحلیلی را در بر می‌گیرد. رسانه‌ها در کنار دیگر نهادهای جامعه‌پذیری مانند خانواده و مدرسه، مهم‌ترین جامعه‌پذیری در جهان رسانه‌ای شده امروز هستند. در همین راستا، جشنواره فیلم رشد از سال ۱۳۴۲ به طور سالانه و با هدف گردآوری و ارائه آخرین تولیدات فیلم‌های آموزشی و یافتن روش‌های جدید برای پرورش و آموزش کودکان و نوجوانان برگزار می‌گردد. برگزاری این جشنواره در ابعاد بین‌المللی و حضور فیلم‌های خارجی در کنار فیلم‌های داخلی می‌تواند به عنوان یک ابزار آموزشی در خدمت نظام آموزشی کشور باشد. زیرا جشنواره این قابلیت را دارد که هم توجه دانش‌آموزان را به خود جلب نماید و هم از طریق ارائه الگو، مرحله الگوبرداری را سرعت بخشد و نیز زمینه‌ساز تبدیل نمادهای ذهنی به رفتار شود. در واقع فیلم‌های اکران شده در این جشنواره نیروی فکری را پرورش داده، انسان را به سوی استقلال رهنمون کرده و قوه ابتکار و خلاقیت را زنده می‌کنند. شایسته است اضافه نمود که تربیت حتی شامل پرورش جنبه‌های بدنی و جسمی نیز می‌شود.

لذا می‌توان گفت که فیلم به عنوان یک رسانه موثر به طور یقینی در فرآیند یادگیری می‌تواند مؤثرتر از روش‌های مستقیم باشد. به کارگیری تکنولوژی آموزشی در کنار معلمان پایداری یادگیری را افزایش می‌دهد. وقتی دانش‌آموزان از طریق فیلم با تعلیم و تربیت ارتباط برقرار می‌کنند تأثیر یادگیری در فهم دانش‌آموزان بیشتر می‌شود فیلم، می‌تواند به عنوان یک ابزار آموزشی در خدمت نظام آموزشی کشور باشد. زیرا این قابلیت را دارد که هم توجه دانش‌آموزان را به خود جلب کند و هم از طریق ارائه الگو، مرحله الگوبرداری را سرعت بخشد و نیز زمینه‌ساز تبدیل نمادهای ذهنی به

تعاریف مفهومی متغیرهای این پژوهش عبارتند از:

فیلم

فیلم مجموعه تصاویر بهم پیوسته‌ای است که رخدادها و واقعیتهای، تجارب، و... در آن با استفاده از فنون عکاسی تهیه می‌شود. این تصاویر که در راستای بیان یک موضوع و هدف، هم‌جهت و هم‌سو هستند، در هنگام نمایش به دنبال یکدیگر و بر اساس نظم و ترتیب بروی پرده یا تلویزیون به نمایش در می‌آیند. در حیطه عاطفی بعد از شخصیت واقعی، فیلم و ویدئو موثرترین رسانه‌اند و نیز در هدف‌های شناختی فیلم برای آموزش شناخت و تمیز دادن محرک‌ها نیز کاربرد دارد (علی آبادی، ۱۳۸۷).

بعد آموزشی

آموزش فعالیت‌های هدفمند معلم برای ایجاد یادگیری در یادگیرندگان است که به صورت کنش متقابل بین او و یک یا چند یادگیرنده جریان می‌یابد. اما در معنای کل آموزشی که در تعریف براون مورد نظر است کلیه فعالیت‌های هدفمند است که برای ایجاد یادگیری صورت می‌گیرد (علی آبادی، ۱۳۸۷). به عبارتی به هر گونه فعالیت و یا تدبیر از پیش طرح‌ریزی شده‌ای که هدف آن آسان کردن یادگیری در یادگیرندگان است آموزش می‌گویند (سیف، ۱۳۹۰).

بعد فرهنگی

فرهنگی شدن در حقیقت هماهنگی و انطباق فرد با کلیه شرایط و خصوصیات فرهنگی است و معمولاً به دو صورت ممکن است واقع شود. اول به صورت طبیعی و تدریجی که همان رشد افراد در داخل شرایط فرهنگی خاص است. دوم به صورت تلاقی دو فرهنگ که به طرق مختلف ممکن است صورت گیرد. فرهنگ در برگیرنده تمام چیزهایی است که ما از مردم دیگر می‌آموزیم و تقریباً اعمال انسان مستقیم و یا غیر مستقیم از فرهنگ ناشی می‌شود و تحت نفوذ آن است (وبستر، ۲۰۰۹).

بعد تربیتی

بعد تربیتی شامل ایجاد یا فعلیت بخشیدن هر نوع کمالی در انسان می‌شود که مطلوبیت و ارزش داشته باشد. این کمال

گاهی جنبه شناختی دارد که به دانش، شناخت و آگاهی انسان مربوط می‌شود. گاهی نیز جنبه کنشی یا حرکتی دارد که به رفتار و اعمال عینی انسان که اغلب دارای مظاهر جسمانی هستند مربوط می‌گردد و بالاخره گاهی جنبه گرایشی یا عاطفی دارد که با نگرش، اعتقاد، ایمان و علائق، احساسات انسان مرتبط است (پیترز، ۲۰۰۶).

مبانی پژوهش

پیشینه جشنواره بین‌المللی فیلم‌های آموزشی تربیتی رشد

جشنواره بین‌المللی فیلم‌های علمی، آموزشی و تربیتی رشد با نام "فستیوال" فیلم‌های آموزنده در سال ۱۳۴۲ شروع به کار کرد. این جشنواره نخستین جشنواره بین‌المللی فیلم در ایران است که مسئولان اداره کل سمعی و بصری وزارت آموزش و پرورش وقت به لحاظ تبادل رویدادهای تصویری آموزشی در سطح جهانی اقدام به برگزاری آن نموده‌اند. از نخستین جشنواره فیلم‌های آموزنده، هدف همواره گردآوری و ارائه آخرین تولیدات آموزشی و یافتن راه‌های جدید برای پرورش و آموزش کودکان و نوجوانان میهن بوده است. هر چند که هر دوره با توجه به صلاحدید مسئولان برگزاری جشنواره‌ها، محتوای فیلم‌های مورد پذیرش و نمایش متغیر بوده، اما در یک نگاه آماری، اغلب موضوعات «علمی، آموزشی و تربیتی» اهمیت و اولویت داشته است. با ورود ویدئو به دنیای تولید رسانه‌های تصویری، جشنواره نیز به شهادت اسناد از سومین دوره بعد از پیروزی انقلاب اسلامی (۱۳۳۶)، پذیرای آثار ویدئویی گردید و هر سال همگام با آخرین پدیده‌های تکنولوژی روز، تغییرات ضروری در ساز و کار نمایش فیلم‌ها صورت می‌پذیرد. جشنواره بین‌المللی فیلم رشد در ادامه مسیر، «شعار دانش در آینه‌ی تصویر» را در راستای تحقق عدالت آموزشی برای خود برگزید که تاکنون هم چنان سعی کرده به این شعار وفادارانه عمل کند. سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش چهل و هشتمین جشنواره بین‌المللی فیلم‌های علمی، آموزشی و تربیتی رشد را از ۲۵ آبان تا ۲ آذر ۹۷ در سینما

فلسطین تهران برگزار کرد.

سینمای کودک

مبنای محدوده سنی کودک و نوجوان را براساس موافقت نامه حقوق کودکان نوامبر ۱۹۸۹ سازمان ملل متحد افراد زیر ۱۸ سال قرار است. معمولاً سینمای کودک از سوی منتقدان و صاحب نظران سینمایی شامل تقسیم بندی‌هایی چون «برای کودکان»، «درباره کودک کودکان» و غیره می‌شود؛ اما به ندرت تعریف دقیقی از این سینما ارائه شده است. اصطلاح فیلم کودک که به فیلم‌هایی اطلاق می‌شود که اختصاصاً برای مخاطبان کودک تولید می‌شوند، بعد از جنگ جهانی دوم شکل گرفت. در بریتانیا شرکت فیلم سازی «رنک» اقدام به ساخت فیلم‌های کودک کرد و تا سال ۱۹۵۱ این حرکت منتهی به ایجاد بنیاد فیلم کودک شد. فیلم به عنوان فرم هنری برای کودکان در مرکز توجه قرار نداشت. بلکه آنچه که مورد نظر بود این مسأله بود که فیلم‌های کودکان عاری از چه چیزی باشند. فیلم‌های کودکان محصولاتی تعلیمی بودند که در رشد و آموزش آنها نقش داشتند، از این رو این فیلم‌ها قصد نداشتند جنگ و خشونت و یا مصرف الکل را به تصویر بکشند. در این فیلم‌ها به مسائل جنسی پرداخته نمی‌شد، چون کاملاً غیر قابل تصور بود. فیلم‌های کودکان تولیدی بنیاد فیلم کودک به زودی تبدیل به محصولاتی سطح پایینی شد. در این دوره دو نوع ژانر از فیلم کودکان ارائه شد ژانر اول داستان‌های کارآگاهی که در آن کودکان همچون بزرگترها رفتار می‌کنند و مجرمانی که بی‌خطر و احمق هستند را دستگیر می‌کنند. ژانر بعدی فیلم‌های حیوانات است که در آن کودکان عواطف‌شان را در قالب موش، اسب، پرنده، گوزن، خرگوش، سگ و گربه نشان می‌دهند. این دو ژانر در داستان در ادبیات نیز محبوب هستند. مشکلی که در رابطه با فیلم‌های کودکان وجود دارد، این است که جنبه‌های تعلیمی اغلب بیش از لذت داستانی یا روایی و فرم هنری فیلم سنگینی می‌کند. کودکان اصلی‌ترین مخاطبان فرآورده‌های تصویری هستند، هم از طریق شبکه‌های تلویزیونی و هم فیلم‌هایی که در سینماها به نمایش

در می‌آید. در اینکه میان سینمای ویژه کودکان و سینمای بزرگسالان تفاوت‌هایی هست تردیدی وجود ندارد. این تفاوت‌ها ناشی از تفاوت میان دو گونه مخاطب متفاوت است. البته این به آن معنی نیست که هیچ وجه مشترکی میان تماشاگران کودک و بزرگسال وجود نداشته باشد. تجربه نشان داده که فیلم‌های پرماجرا و پرحادثه، فیلم‌های علمی-تخیلی و فیلم‌های کم‌مدی به یک اندازه کودک و بزرگسال را سرگرم می‌کند (میرفخرایی و صامتی، ۱۳۹۵). همچنین باید توجه داشت که علاقه کودکان و نوجوانان نسبت به گونه‌های سینمایی و فیلم‌هایی با خصوصیات ویژه عناصر سازنده آن از قبیل کوتاهی یا بلندی زمان آن، سادگی یا پیچیدگی داستان، میزان و شدت هیجانات، نمادها و نشانه‌ها، رنگ آمیزی و کادربندی و تصویر و ... امری نسبی بوده و در هر مقطع سنی تغییر می‌کند (آذین، ۱۳۸۷).

تقسیم بندی فیلم‌ها در حوزه کودکان

در ارتباط با کودکان و نوجوانان در سینما چند نوع فیلم تولید می‌شود:

الف) فیلم برای کودکان و نوجوانان

این نوع فیلم صرفاً برای کودکان و نوجوانان و با توجه به ویژگی‌های خاص این نوع از فیلم‌ها تولید می‌شود. تولیدکننده و سازنده مدعی هستند که برای کودک و نوجوانان تولید کرده‌اند. بچه‌ها نیز از آن استقبال می‌کنند. رنگ، موسیقی، دکور، صحنه‌آرایی، دوربین و دیگر عوامل فنی ساخت فیلم با توجه به ویژگی‌های خاص فیلم‌های کودکان بکار رفته است.

ب) فیلم درباره کودکان

این نوع فیلم گرچه ممکن است از موضوع گرفته تا شخصیت پردازی همگی حول محور کودکان و نوجوانان حتی با ادعای فیلم کودک تولید شده باشد، اما مخاطب این نوع فیلم بیشتر بزرگترها هستند و با بچه‌ها کمتر ارتباط برقرار می‌کنند. در واقع این دسته از فیلم‌ها بیشتر بر طرح مسائل موجود بین بزرگترها و کودکان می‌پردازد و عمدتاً جنبه

و به درک روابط اجتماعی-انسانی وی با اهل خانواده، دوستان و اجتماع پی برد سپس به تاثیرگذاری او بر دیگران و تاثیر پذیرش، پرداخت و اینها مواردی است که فیلم‌سازان ما از روی آن به صورت سطحی گذر می‌کنند (آذین، ۱۳۸۷).

مهم‌ترین ویژگی‌های فیلم‌ها که توجه به آن می‌تواند در پیشبرد سینمای کودکان موثر واقع شود به قرار زیر می‌باشد:

۱- کودکان میان صحنه‌های فیلم و واقعیت چندان فاصله و یا تفاوتی قائل نیستند؛ آنان خود به تصاویر واقعیت می‌بخشند و آنچه را که می‌بینند باور می‌کنند و حتی خود را در ماجرای فیلم شریک احساس می‌کنند.

۲- کودکان فیلمی را دوست دارند که داستان آن ساده و روشن و دارای آغاز و انجامی مشخص باشد.

۳- خصوصیات و صفات شخصیت‌های فیلم باید بیشتر از طریق حرکات و اعمال آنها به کودک تفهیم شود تا گفتار و کلام.

۴- کودک به همراهی و همدردی با شخصیت‌های فیلم تمایل دارد و این امر روی دریافت او به شدت تاثیر می‌گذارد. از این خصوصیت می‌شود در انتقال بهتر پیام فیلم به او استفاده کرد.

۵- محور اصلی داستان در فیلم‌های کودکان باید کاملاً برجسته و مشخص باشد. از این رو باید از قرار دادن جزئیات تصویری و داستانی در فیلم خودداری کرد.

۶- به طور کلی کودکان به شخصیت‌های فیلم بیشتر از جزئیات صحنه توجه می‌کنند.

پیشینه پژوهش‌های انجام شده در ایران

اکبرزاده جهرمی (۱۳۹۷) در مقاله‌ای به بررسی نقش جشنواره‌های فیلم در سیاست‌گذاری فرهنگی تحلیل محتوای کیفی جشنواره تلویزیونی جام جم و جوایز گلدن گلوب پرداخته است. وی اشاره می‌کند که خاستگاه جشنواره‌های فیلم غرب است اما با گسترش فرهنگ غرب این نوع جشنواره به پدیده‌ای جهانی بدل شده است. «مطالعات جشنواره‌های فیلم» حوزه‌ای میان رشته‌ای و جدید است. این مقاله از منظر سیاست‌گذاری فرهنگی به

هشدار دارند؛ اینکه ما بیشتر آنها را درک کنیم و به آرزوهای دنیای بزرگ این موجودات کوچک نزدیک شویم (اکبرلو و همکاران، ۱۳۸۴).

ج) فیلم به بهانه کودکان و نوجوانان

مخاطب این دسته از فیلم‌ها ظاهراً کودکان و نوجوانان هستند اما فیلم‌سازان این گروه اهدافی را جستجو می‌کنند که اغلب برای کودکان و نوجوانان قابل فهم و مفید نیست به عبارتی اثر این فیلم‌ها بر کودکان به عنوان مخاطب، جزآشفتگی ذهنی و سردرگمی نتیجه‌ای ندارد.

د) فیلم با حضور کودکان و نوجوانان

در این نوع فیلم‌ها کودک یا نوجوان یکی از شخصیت‌ها و نقش‌های محوری و اصلی را ایفا می‌کند و در ایجاد تحول دراماتیک فیلم نقش موثری دارد.

ه) فیلم‌های عروسکی و نقاشی متحرک

این فیلم‌ها به عنوان فیلم‌های مطلوب کودکان شناخته شده است و فیلم‌ساز پیام خود را به وسیله این نقاشی و عروسک متحرک به بزرگترها منتقل می‌کند.

ی) فیلم‌های کمدی و شادی‌آور

با توجه به اینکه تنها تعداد کمی از فیلم‌های کمدی برای کودکان و نوجوانان تولید شده است، اما آمار و ارقام نشان می‌دهد که در میان گروه‌های اجتماعی و سنی این بچه‌ها بوده‌اند که با خنده‌های بلند و بی‌غل و غش خود فضای سینما را آکنده از خنده کرده‌اند. در این رابطه سینمای کودک و نوجوان وابسته به کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان نیز بخشی از فعالیت سالانه خود را به نمایش فیلم‌های کمدی اختصاص داده است که مورد استقبال بچه‌ها قرار گرفته است (اکبرلو و همکاران، ۱۳۸۴).

ویژگی‌های فیلم کودک و نوجوان

یک فیلم ایرانی علاوه بر داستان و کارکردهای وطنی باید از قالب و فرم جذاب و هماهنگ با سلیقه کودکان و نوجوانان ایرانی برخوردار باشد تا تاثیرات اولیه بر ذهن مخاطبش بگذارد. به هر صورت کودک و نوجوان را قبل از هر چیز باید به عنوان انسان‌هایی مستقل و به صورت مجرد شناخت

جشنواره‌های تلویزیونی در ایران توجه می‌کند. رویکرد این مقاله به سیاست‌گذاری فرهنگی از منظر خرد و معطوف به «سیاست‌گذاری رویداد» است؛ بدین معنا که به جای اهداف و محتواها، بر شکل برگزاری جشنواره تأکید می‌شود. شکل برگزاری جشنواره‌های تلویزیونی برگرفته از نمونه‌های غربی است، لذا این مقاله با نگاهی تطبیقی به تحلیل مراسم اختتامیه دو جشنواره تلویزیونی جام‌جم و گلدن‌گلوب می‌پردازد. این مقاله از روش تحلیل محتوای کیفی بهره می‌برد. بخشی از یافته‌ها نشان می‌دهد در حالی که در اختتامیه جام‌جم بیش از همه مقامات سیاسی و مدیران اداری جشنواره بازنمایی و برجسته می‌شوند، در گلدن-گلوب اثری از حضور مقامات سیاسی دیده نمی‌شوند و مقامات جشنواره نیز تمایل چندانی به حضور در جلو دوربین‌ها ندارند. در پیوند با گفتمان تلویزیون که از یک سو مبتنی بر سرگرمی و از سوی دیگر متکی به «حال» و رویدادهای جاری جامعه است، مراسم گلدن‌گلوب نیز ضمن حفظ رویکرد سرگرمی به رویدادهای اصلی جامعه آمریکا واکنش نشان می‌دهد. این در حالی است که جام‌جم نه از رویکرد سرگرمی بهره چندانی می‌برد و نه به رویدادهای جاری جامعه توجه چندانی دارد. می‌توان مدعی شد علیرغم استانداردهای یکسانی که برای برگزاری جشنواره‌های فیلم وجود دارد گلدن‌گلوب بازتابی از ساختار تجاری صنعت فیلم و تلویزیون در آمریکا و جشنواره جام‌جم بازتابی از ساختار دولتی و انحصاری صنعت تلویزیون در ایران است.

رسایی (۱۳۹۴)، در پژوهشی به بررسی تحلیل محتوای آموزشی و تربیتی فیلم‌های تولید شده در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان پرداخته است. هدف از این پژوهش تحلیل محتوای آموزشی و تربیتی فیلم‌های تولید شده در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان است. روش پژوهش مورد استفاده، تحلیل محتوای کمی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر را کلیه فیلم‌های داستانی - زنده و انیمیشن دهه‌های ۵۰، ۶۰، ۷۰، ۸۰ کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان تشکیل می‌دهد. حجم نمونه مورد

بررسی شامل ۸۰ فیلم از دهه‌های ۵۰ تا ۸۰ می‌باشد که از هر سال دو فیلم یک داستانی و یک انیمیشن به استثنای بعضی سال‌ها انتخاب شده است. برای تحلیل این فیلم‌ها از آزمون خی دو و جدول توزیع فراوانی استفاده شده است. نتایج به دست آمده از این تحلیل این‌گونه نشان داده است که محتوای اکثر فیلم‌های کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان دارای اهداف آموزشی و تربیتی می‌باشند. از اهداف آموزشی جنبه‌ی عاطفی بیشتر در فیلم‌ها رعایت شده است و فیلم‌ها بیشتر شامل این جنبه می‌باشند. و از اهداف تربیتی این فیلم‌ها، بیشتر دارای بعد روابط انسانی می‌باشند و در ساخت این فیلم‌ها الویت داشته‌اند و بیشتر مورد توجه سازندگان این فیلم‌ها قرار گرفته است. با توجه به این پژوهش به تولیدکنندگان و سازندگان فیلم‌های داستانی و انیمیشن کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان پیشنهاد می‌شود که در ساخت این فیلم‌ها به اهداف آموزشی و تربیتی بیشتر توجه شود.

بهپوری (۱۳۹۳) در پژوهشی به بازخورد فیلمسازان به پرورش‌شناسی و پرورش بنیادی فیلم‌های ساخته شده برای کودکان ایرانی بنیاد نگره‌ای این پژوهش سازایی‌گری است که بر یاری‌رسانی پیرامون و پیرامونیان به کودکان در فرایند پرورش پافشاری می‌کند. در این چارچوب، اگر فیلم‌هایی که برای خردسالان ساخته می‌شوند پرورش‌بنیاد یا هم‌سو با پرورش شناختی، عاطفی، و رفتاری آنان نباشند، نمی‌توانند آن‌گونه که باید و شاید به ایشان یاری رسانند و این می‌تواند زمینه‌ساز دشواری‌ها و کاستی‌هایی در فرایند پرورشی ایشان شود. واقعیت‌های بومی چنین می‌نمایند که دیگر رسانه‌های ساخته شده برای خردسالان ایرانی از پرورش بنیادی چندانی برخوردار نیستند. از این روی، نه تنها پیش‌بینی می‌شود که فیلم‌های ساخته شده برای کودکان هم این چنین هستند، بلکه زمینه‌ساز این ناپرورش بنیادی هم بازخورد سازندگان آنها به پرورش‌شناسی و پرورش‌یاری است. پژوهش‌های پیشین نیز، با همه‌ی کاستی‌هایی که دارند، یافته‌هایی دارند که نه تنها از این پیش‌بینی پشتیبانی می‌کنند، بلکه زمینه‌ساز این گمانه

انیمیشن تلویزیونی، مناسب این مخاطب است، شناسایی گردد.

گل بابایی و شیرزادی (۱۳۹۲) در پژوهشی به بررسی تاثیر فیلم‌های جشنواره رشد بر یادگیری درس علوم دوره راهنمایی پرداخته‌اند. هدف از این پژوهش، بررسی تاثیر بکارگیری و استفاده از فیلم‌های جشنواره رشد بر میزان یادگیری و یادداری درس علوم و مقایسه آن با روش سنتی است. جامعه آماری، دانش‌آموزان پسر دوم راهنمایی شهر ری هستند که با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده، تعداد ۳۵ نفر دانش‌آموز در گروه آزمایش و ۳۵ نفر هم در گروه گواه قرار گرفتند. نوع تحقیق براساس اهداف، کاربردی و روش تحقیق، شبه آزمایشی با طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه گواه می‌باشد. برای تعیین روایی ابزار گردآوری اطلاعات، از نظرات متخصصان و استادان استفاده شد و پایایی آزمون با روش آلفای کراباخ ۰/۸۳ درصد محاسبه شد. نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها همسان بودن گروه‌ها را تایید کرد. یک هفته پس از اجرای تدریس و متغیر مستقل، پس از آزمون یادگیری و حدود چهار هفته بعد، پس از آزمون یادداری انجام گرفت. برای تحلیل داده‌ها از آمار توصیفی و استنباطی استفاده شد طبق نتایج بین پیش‌آزمون روش‌های معمول و نمایش فیلم رشد؛ بین آزمون یادگیری و یادداری با استفاده از نمایش فیلم رشد با روش سنتی تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

محمدحسینی (۱۳۹۱) در پژوهشی به بررسی تحلیل فیلم‌های آموزشی جشنواره بین‌المللی رشد از منظر تفکر انتقادی پرداخته است. وی بیان می‌کند که عصر جدید به همراه تحولات بسیار خود، چهره ارتباط در جهان را دستخوش دگرگونی‌های بسیاری کرده است. دنیای آموزش نیز، تحت تاثیر این تحولات برای همگام شدن با پیشرفت‌های نوین به پیکاری رو به جلو قدم گذاشته است. یکی از این قدم‌ها، تلاش متصدیان تعلیم و تربیت برای استفاده از رسانه‌های جدید در انتقال مفاهیم آموزشی است. اینکه رسانه‌ی فیلم تا چه اندازه می‌تواند به عنوان حامل

هم می‌شوند که هرچه بازخورد فیلم‌ساز به پرورش یاری سازنده‌تر باشد، فیلمش هم پرورش بنیادتر است. برای آزمون این گمانه، از میان فیلم‌های ساخته شده برای خردسالان، ۱۲ فیلم برگزیده و نگرش شدند تا پرورش بنیادی آنها سنجیده شود. با سازندگان این فیلم‌ها نیز گفت‌وگو شد تا سازندگی واکنش‌های شناختی-عاطفی-رفتاری از پیش‌آموخته (بازخورد) شان به پرورش‌شناسی و پرورش یاری آشکار شود. نگرش‌نامه و پرسش‌نامه‌ی به کارگرفته شده پژوهنده ساخته و از روایی و پایایی بسنده‌ای برخوردارند. پردازش داده‌های واژه‌گانی و شماره‌گانی به دست آمده به یافته‌هایی انجامیده که از گمانه‌ی پژوهشی بالا پشتیبانی می‌کنند، هر چند که بازخورد گروه فیلم‌سازان روی هم‌رفته ناسازنده ارزیابی شد و فرآورده‌های آنها نیز از پرورش بنیادی چندانی برخوردار نبودند. از میان ۱۲ فیلم نگرش شده، هیچ یک در دسته‌ی «پرورش بنیاد» جای نگرفتند. تنها دو فیلم در دسته‌ی «تا اندازه‌ای پرورش بنیاد» و بیشتر آنها در دسته‌ی «اندکی پرورش بنیاد» جای گرفتند. یکی نیز «ناپرورش بنیاد» بود.

بخارایی (۱۳۹۲) در پژوهشی به مخاطب‌شناسی کودک و نوجوان در سریال‌های انیمیشن تلویزیونی پرداخته است. امروزه تاثیر انیمیشن‌ها و کارتون‌های تلویزیونی بر رفتار و اعمال کودک و نوجوان بر هیچ کس پوشیده نیست. این قشر مخاطب به دلیل شرایط سنی، بیش از بزرگسالان تحت تاثیر این گونه برنامه‌ها قرار می‌گیرد. آموزش‌ها، ایدئولوژی، نوع روابط و ... که در این آثار ارائه می‌شود، به صورت غیرمستقیم بر ناخودآگاه او اثر گذاشته، شخصیتش را شکل می‌دهد. با توجه به اهمیت موضوع، شناخت سلیقه و نیاز مخاطب کودک و نوجوان ضروری به نظر می‌رسد. در پژوهش حاضر سعی شده تا براساس نظریات رشد و دیدگاه‌های روانشناسی، به ویژه نظریه‌ی یادگیری مشاهده‌ای آلبرت بندورا، راه کارهای مناسب برای ارتقاء این آثار در قالب‌های سرگرمی، جامعه‌پذیری، تقویت روابط اجتماعی و آموزش مطرح شود. هم‌چنین نوع فرم و محتوایی که در سریال

(T مستقل تک گروهی) استفاده شد. نتایج نشان داد که عملکرد فیلم‌ها در انتقال مفهوم تفکر انتقادی نسبتاً مطلوب بوده است. از میان خرده مهارت‌های تفکر انتقادی، بیشترین امتیاز متعلق به مهارت «فراشناخت» و کمترین امتیاز متعلق به مهارت «استدلال کردن» بود است. در خرده مهارت‌های سوال کردن، ارتباط دادن و فراشناخت تفاوت معنادار می‌باشد و در خرده مهارت‌های تحلیل کردن، ارزش‌یابی، استدلال، کاربرد واژگان انتقادی و استفاده از تکنیک نتیجه باز تفاوت معنادار نمی‌باشد.

خلاصه نتایج پژوهش‌های داخلی در جدول (۱) بیان شده است.

پیام‌های مهم آموزشی، موثر باشد، تلاش تحقیق حاضر بوده تا با بررسی عملکرد فیلم‌سازان جشنواره رشد مشخص کند به چه میزان این فیلم‌ها در انتقال مفهوم تفکر موفق عمل کرده‌اند. جامعه آماری این تحقیق را تمامی فیلم‌های چهل و یکمین جشنواره بین‌المللی فیلم رشد (چلچله) تشکیل داده که با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی ساده تعداد بیست فیلم انتخاب و بعد از تعیین خرده مهارت‌های تفکر انتقادی از طریق چک لیست محقق ساخته میزان وجود این مؤلفه‌ها در سکانس‌های فیلم مورد بررسی قرار گرفته است. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از روش‌های آمار توصیفی (شامل کمترین، بیشترین، میانگین و انحراف استاندارد) و استنباطی

جدول ۱- خلاصه نتایج مربوط به پژوهش‌های داخلی

محقق/سال	عنوان	نتایج
اکبرزاده جهرمی (۱۳۹۷)	نقش جشنواره‌های فیلم در سیاست‌گذاری فرهنگی تحلیل محتوای کیفی جشنواره تلویزیونی جام جم و جوایز گلدن گلوب	وی اشاره می‌کند که خاستگاه جشنواره‌های فیلم غرب است، اما با گسترش فرهنگ غرب این نوع جشنواره به پدیده‌ای جهانی بدل شده است. این مقاله از منظر سیاست‌گذاری فرهنگی به جشنواره‌های تلویزیونی در ایران توجه می‌کند.
رسایی (۱۳۹۴)	تحلیل محتوای آموزشی و تربیتی فیلم‌های تولید شده در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان	محتوای اکثر فیلم‌های کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان دارای اهداف آموزشی و تربیتی می‌باشند.
بهپوری (۱۳۹۳)	بازخورد فیلم‌سازان به پرورش‌شناسی و پرورش‌بنیادی فیلم‌های ساخته شده برای کودکان ایرانی	اگر فیلم‌هایی که برای خردسالان ساخته می‌شوند، پرورش بنیاد یا هم‌سو با پرورش شناختی، عاطفی، و رفتاری آنان نباشند، نمی‌توانند آن گونه که باید و شاید به ایشان یاری رسانند و این می‌تواند زمینه‌ساز دشواری‌ها و کاستی‌هایی در فرایند پرورشی ایشان شود.
بخارایی (۱۳۹۲)	مخاطب‌شناسی کودک و نوجوان در سریال‌های انیمیشن تلویزیونی پروژه عملی: ساخت فیلم کودکانه	بر اساس نظریات رشد و دیدگاه‌های روانشناسی، به ویژه نظریه‌ی یادگیری مشاهده‌ای آلبرت بندورا، راه کارهای مناسب برای ارتقاء این آثار در قالب‌های سرگرمی، جامعه‌پذیری، تقویت روابط اجتماعی و آموزش مطرح شود. همچنین نوع فرم و محتوایی که در سریال انیمیشن تلویزیونی، مناسب این مخاطب است، شناسایی گردد.
گل بابایی و شیرزادی (۱۳۹۲)	تاثیر فیلم‌های جشنواره رشد بر یادگیری درس علوم دوره راهنمایی	طبق نتایج بین پیش آزمون روش‌های معمول و نمایش فیلم رشد؛ بین آزمون یادگیری و یادداری با استفاده از نمایش فیلم رشد با روش سنتی تفاوت معنی‌داری وجود دارد.
محمدحسینی (۱۳۹۱)	تحلیل فیلم‌های آموزشی جشنواره بین‌المللی رشد از منظر تفکر انتقادی	عملکرد فیلم‌ها در انتقال مفهوم تفکر انتقادی نسبتاً مطلوب بوده است. از میان خرده مهارت‌های تفکر انتقادی، بیشترین امتیاز متعلق به مهارت «فراشناخت» و کمترین امتیاز متعلق به مهارت «استدلال کردن» بود است.

پیشینه پژوهش‌های انجام شده در جهان

کاراکاس و سارگلو^۱ (۲۰۱۲) در پژوهشی، نقش تماشای پویانمایی در کمک‌رسانی به بالندگی توانایی‌های فهمیدن و اندیشیدن را در کودکان پیش دبستانی بررسی کرد و دریافت که تماشای پویانمایی، به توانایی داستان‌گویی کودکان یاری رسانده است و تمرکز و آفرینندگی را افزایش داده است. در این پژوهش، بیست و یک کودک دختر و پسر، هم‌زمان و یا پس از تماشای پویانمایی‌هایی که پژوهشگر آنها را مناسب با سطح بالندگی تنی و فزونی کودکان دانسته‌اند، نگرش شدند. براساس این نگرش، تاثیرات و واکنش‌های کودکان به این پویانمایی‌ها بررسی شد. افزون بر این، با استفاده از پرسش‌نامه‌هایی، بازخورد آموزش یاران این کودکان نیز، نسبت به یاری رسان بودن این پویانمایی‌ها سنجش شد. اما مشخص نیست که بازخورد آموزش یاران به یاری‌رسانی پویانمایی‌ها چه جایگاهی در بنیاد نگره‌ای دارد. سنجش این بازخوردها در صورتی کمک‌کننده است که نگره، آن را ملاکی پذیرفتنی برای بهبود پرورش کودکان بدانند. حال آنکه صرف نگرش کودکان هم‌زمان و پس از تماشای پویانمایی‌ها نیز، نمی‌تواند گویای بهبود توانایی‌های اندیشیدن آنها باشد. برای چنین نتیجه‌گیری‌ایی، چه بسا بهتر بود که از روش آزمایشی و مقایسه‌ای دو گروه آزمایش و گواه و آزمودن پیش و پس از تماشای پویانمایی‌ها بهره گرفته می‌شد. البته انتخاب روش پژوهش و سازه‌ها به بنیادنگره‌ای پژوهش برمی‌گردد که با توجه به عنوان نشدن آن در این پژوهش، دآوری راستی یا ناراستی روش آن، امکان‌پذیر نیست.

گوکچه آرسلان^۲ (۲۰۱۰)، تاثیر پویانمایی‌ها و فیلم‌هایی که برای کودکان ساخته می‌شود را بر بالندگی جنسی بینندگان خردسال‌شان بررسی کرده است. یافته‌های این پژوهش که با روش تحلیل محتوای برخی از فیلم‌ها و پویانمایی‌های کودکانه انجام گرفت، نشان داد که این ساخته‌ها، الگوهای قالبی از جنسیت ارائه می‌دهند. کودکان با دیدن این ساخته‌ها از طریق یادگیری اجتماعی، الگوگیری

و تقویت ناخواسته تفاوت‌های جنسیتی را می‌آموزند. اما این الگودهی با واقعیت همخوان نیست در این ساخته‌ها تعداد زنان نسبت به مردان بسیار کم است و زنان به نمایش درآمده نیز کارهای کم‌اهمیت را انجام می‌دهند. پژوهشگر این امر را عاملی برای بدپروری خردسالان بیننده در زمینه بالندگی جنسی دانسته و فیلم‌ها و پویانمایی‌ها را یاری‌رسان نمی‌داند. با وجود قابل توجه بودن یافته‌های این پژوهش، عنوان آن، کمی گمراه‌کننده است و از آنجا که در این عنوان از تاثیر فیلم‌ها و پویانمایی‌ها بر کودکان نام برده شده است، این تصور را ایجاد می‌کند که روش پژوهش، آزمایشی بوده در حالی که به ارزش‌یابی فیلم‌ها و پویانمایی‌ها پرداخته شده است.

لپرایس و وینریچ^۳ (۲۰۱۰)، در تحقیق به مطالعه فیلم‌های علمی-تخیلی بر علاقه دانش‌آموزان بر جامعه پرداخته‌اند. در این تحقیق سعی شده است بر کاربرد فیلم‌ها با روش زمینه‌یابی پرداخته شده است. پس از نمایش فیلم‌ها به تاثیر فیلم‌ها با استفاده از پرسشنامه اقدام شده است. نتیجه بدست آمده نشان می‌دهد که علاقه و تحلیل دانش‌آموزان در مسائل مورد نظر مثبت بوده است. در نتیجه‌گیری ذکر شده است که که آنها با انتخاب فیلم‌های علمی و تخیلی به دنبال شیبه‌سازی علایق دانش‌آموزان بوده‌اند تا آنها را به تفکر انتقادی در مورد مفاهیم علمی تشویق کنند.

شرام^۴ (۲۰۰۶) در پژوهشی که در مورد پویانمایی انجام داده است به این نتیجه رسیده است که فیلم پویانمایی به آسانی می‌تواند باعث تفریح، سرگرمی، انبساط خاطر و فراغت کودکان شود و به آنها فرصت می‌دهد که عالم خیال، در داستان‌ها و حوادث شورانگیز و پر دلهره سهمی داشته باشند و نقش ایفا نمایند. فیلم‌های پویانمایی به آنها فرصت می‌دهد که خود را با مردم جالب و دوست‌داشتنی همانند سازند، از مسائل و مشکلات واقعی زندگی بگریزند و در تمام لذایذی که یک وسیله تفریحی می‌تواند در اختیار آنها قرار دهد، سهیم شوند. بنابراین می‌توان قدرت تخیل کودک را به کمک فیلم پویانمایی پرورش داد.

در جدول (۲)، خلاصه نتایج پژوهش های خارجی گردآوری شده است.

جدول ۲- خلاصه نتایج مربوط به پژوهش های خارجی

نتایج	عنوان	محقق/سال
تماشای پویانمایی، به توانایی داستان‌گویی کودکان باری رسانده و تمرکز و آفرینندگی را افزایش می‌دهد. همچنین، با استفاده از پرسشنامه‌هایی، بازخورد آموزش یاران این کودکان نیز، نسبت به یاری رسان بودن این پویانمایی‌ها سنجش شد	نقش تماشای پویانمایی در کمک‌رسانی به بالندگی توانایی‌های فهمیدن و اندیشیدن را در کودکان پیش دبستانی	کاراکاس و سرگلو (۲۰۱۲)
فیلم‌های مختص کودکان، الگوهای قالبی از جنسیت ارائه می‌دهند. کودکان با دیدن این ساخته‌ها، از طریق یادگیری اجتماعی، الگوگیری و تقویت ناخواسته، تفاوت‌های جنسیتی را می‌آموزند. اما این الگودهی با واقعیت همخوانی ندارد. در این ساخته‌ها تعداد زنان نسبت به مردان بسیار کم است و زنان به نمایش درآمده نیز کارهای کم اهمیت را انجام می‌دهند.	تاثیر پویانمایی‌ها و فیلم‌های مختص کودکان بر بالندگی جنسی بینندگان خردسال‌شان	گوکچه آرسلان (۲۰۱۰)
علاقه و تحلیل دانش‌آموزان در مورد فیلم‌های علمی و تخیلی مثبت است. لذا آنها با انتخاب فیلم‌های علمی و تخیلی به دنبال شبیه‌سازی علائق دانش‌آموزان بوده‌اند تا دانش‌آموزان را به تفکر انتقادی در مورد مفاهیم علمی تشویق کنند.	مطالعه فیلم‌های علمی-تخیلی بر علاقه دانش‌آموزان بر جامعه	لپریس و وینریچ (۲۰۱۰)
فیلم پویانمایی به آسانی می‌تواند باعث تفریح، سرگرمی، انبساط خاطر و فراغت کودکان شود. و به آنها فرصت می‌دهد که عالم خیال، در داستان‌ها و حوادث شورانگیز و پر دلهره سهمی داشته باشند و نقش ایفا نمایند.	تاثیر پویانمایی برای رفتار کودکان	شرام (۲۰۰۶)

روش پژوهش

فرهنگی فیلم‌های اکران شده در جشنواره بین‌المللی فیلم رشد در سال ۱۳۹۷ است. لذا محقق فیلم‌های برگزیده جشنواره فیلم کودک و نوجوان را که در واقع نشان از فیلم برای کودکان است، مد نظر قرار داده است. در واقع هدف بررسی فیلم‌های جشنواره با توجه به رسالتی که برعهده دارد می‌باشد.

روش تحلیل محتوای کمی، روشی کاربردی برای این تحقیق محسوب می‌شود. بنابراین در این تحقیق با استفاده از روش تحلیل محتوای کمی با رویکرد نشانه‌شناسی و استخراج نشانه‌ها در فیلم توسط داوران جشنواره درصدد پاسخگویی به سؤالات اقدام گردید.

واحدهای تحلیل، چیزها یا افرادی هستند که در تحقیقات علوم اجتماعی مطالعه و مورد بررسی واقع می‌شوند (رضوانی، ۱۳۸۹). از آنجایی که هدف مطالعه و تحلیل فیلم‌های کودک از نظر نقش و جایگاه کودک است، بنابراین واحد تحلیل فیلم‌های کودک می‌باشد. واحدهای ثبت، عناصری از محتوا هستند که در فرآیند

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی است، چرا که پژوهش بیش از هر چیز، به دنبال دستیابی به یک هدف عملی و توسعه دانش کاربردی در زمینه موضوع مورد نظر است. از نظر نحوه گردآوری اطلاعات، اسنادی با استفاده از مطالعات کتابخانه‌ای و استفاده از سایت‌های معتبر علمی و روش میدانی با بهره‌گیری از پیمایش در قالب تکنیک پرسشنامه است و از لحاظ کنترل متغیرها غیر آزمایشی است، به عبارتی در پژوهش حاضر، تحلیل محتوای فرهنگی فیلم‌های اکران شده در جشنواره بین‌المللی فیلم رشد در سال ۱۳۹۷ همانگونه که هست، توصیف می‌شود و متغیرها مورد دستکاری قرار نمی‌گیرند. همچنین این پژوهش در زمره پژوهش‌های توصیفی است، چرا که صرفاً برای شناخت بیشتر شرایط موجود یا یاری دادن به فرایند تصمیم است. در این تحقیق، محقق به دنبال تحلیل محتوای

یافته‌ها

در این بخش، به بررسی اطلاعات جمع‌آوری شده با هدف پاسخ به چهار پرسش اصلی پژوهش با استفاده از شاخص‌های آمار توصیفی پرداخته می‌شود. بدین منظور، با توجه به فیلم‌های مورد بررسی، پرسشنامه‌ای شامل گویه‌های مربوط به بعدهای فرهنگی، علمی، تربیتی و آموزشی طراحی شده و توسط پانزده نفر از داوران جشنواره پاسخ داده شده است.

سوال اول پژوهش: توجه به بعد فرهنگی محتوای فیلم‌های چهل و هشتمین دوره جشنواره رشد در سال ۹۷ چگونه است؟

برای بررسی بعد فرهنگی فیلم‌های جشنواره، یازده گویه طراحی شده است. جدول (۳)، خلاصه بررسی گویه‌های مربوط به بعد فرهنگی محتوای فیلم‌های جشنواره فیلم رشد دوره چهل و هشتم در سال ۹۷ را نشان می‌دهد.

کدگذاری طبقه‌بندی خواهند شد. واحد ثبت واحدی اساسی در تحلیل محتواست که ممکن است با واحدهای نمونه‌گیری یکی باشد (رایف، ۱۳۸۵) که در این پژوهش، هر سکانس یک واحد ثبت به شمار می‌رود.

قلمرو موضوعی پژوهش، محتوای فرهنگی، علمی، تربیتی و آموزشی فیلم‌های اکران شده در جشنواره بین‌المللی فیلم رشد در سال ۱۳۹۷ است. هم‌چنین قلمرو زمانی پژوهش، چهل و هشتمین جشنواره بین‌المللی فیلم رشد (سال ۱۳۹۷) می‌باشد. جامعه آماری فیلم‌های مورد مطالعه را فیلم‌های کودک و نوجوان تشکیل می‌دهد. بر همین اساس، فیلم‌های برای مخاطبین دوره‌های اول ابتدایی، دوم ابتدایی، اول متوسطه و دوم متوسطه انتخاب شده‌اند. جامعه آماری برای تحلیل کمی پژوهش و ارزیابی نمایش گویه‌های پژوهش در فیلم‌ها را داوران و صاحب‌نظران جشنواره بین‌المللی فیلم رشد تشکیل می‌دهند.

جدول ۳- خلاصه بررسی گویه‌های مربوط به بعد فرهنگی محتوای فیلم‌های چهل و هشتمین دوره جشنواره رشد در سال ۹۷

گویه	خیلی کم		کم		متوسط		زیاد		خیلی زیاد	
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
۱ نمایش میزان وجدان کار	۷	۱	۱۳	۲	۲۰	۳	۵۳	۸	۷	۱
۲ نمایش میزان خوشبینی و امید نسبت به اوضاع آینده کشور	-	-	۱۳	۲	۳۳	۵	۴۷	۷	۷	۱
۳ نمایش میزان پایبندی به موازین عقلی و دوری از خرافات	-	-	-	-	۲۷	۴	۳۳	۵	۴۰	۶
۴ نمایش نمادها و عناصر فرهنگی (اماکن باستانی، تاریخی و مذهبی)	-	-	-	-	۴۰	۶	۴۷	۷	۱۳	۲
۵ نمایش مراسم سنتی ملی (یلدا، چهارشنبه سوری و عید نوروز، عید پاک، سال نو میلادی، کریسمس)	۷	۱	۷	۱	۶۰	۹	۲۰	۳	۷	۱
۶ نمایش مراسم سنتی دینی-	۷	۱	۱۳	۲	۴۷	۷	۲۷	۴	۷	۱

										مذهبی (عید فطر، عید قربان، عاشورا، محرم، اربعین، رمضان، عشاء ربانی ...)
۲۰	۳	۵۳	۸	۲۰	۳	۷	۱	-	-	نمایش رشد و بالندگی انسان‌ها
-	-	۴۷	۷	۴۰	۶	۱۳	۲	-	-	نمایش عدالت اجتماعی و اقتصادی
-	-	۱۳	۲	۲۷	۴	۴۷	۷	۱۳	۲	نمایش انتفاع انسانیت
۲۷	۴	۵۳	۸	۱۳	۲	۷	۱	-	-	نمایش ایجاد روابط انسانی
۷	۱	۲۷	۴	۴۷	۷	۲۰	۳	-	-	نمایش ایجاد دنیایی آباد و آزاد

با توجه به جدول (۳)، می‌توان گفت که:

بیشترین فراوانی مربوط به گزینه متوسط است.
- در مورد گویه انتفاع انسانیت بیشترین فراوانی مربوط به گزینه کم است.

سوال دوم پژوهش: توجه به بعد علمی محتوای فیلم‌های چهل و هشتمین دوره جشنواره رشد در سال ۹۷ چگونه است؟

برای بررسی بعد علمی فیلم‌های جشنواره، هفت گویه طراحی شده است. جدول (۴)، خلاصه بررسی گویه‌های مربوط به بعد علمی محتوای فیلم‌های جشنواره فیلم رشد دوره چهل و هشتم در سال ۹۷ را نشان می‌دهد.

- در گویه‌های نمایش میزان وجدان کار، نمایش میزان خوشبینی و امید، نمایش نمادها و عناصر فرهنگی، نمایش رشد و بالندگی انسان‌ها، نمایش عدالت اجتماعی و اقتصادی و نمایش ایجاد روابط انسانی بیشترین فراوانی مربوط به گزینه زیاد است.

- در گویه میزان پایبندی به موازین عقلی و دوری از خرافات بیشترین فراوانی مربوط به گزینه خیلی زیاد است.

- در گویه‌های نمایش مراسم سنتی-ملی و نمایش مراسم سنتی-دینی و گویه نمایش ایجاد دنیایی آزاد و آباد

جدول ۴- خلاصه بررسی گویه‌های مربوط به بعد علمی محتوای فیلم‌های چهل و هشتمین دوره جشنواره رشد در سال ۹۷

گویه	خیلی کم		کم		متوسط		زیاد		خیلی زیاد	
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
۱ نمایش تکوین و تعالی جنبه‌های انسانی هویت دانش‌آموزان برای تقویت روابط حق محور با همه انسان‌ها در سراسر جهان	-	-	۴	۲۷	۲	۱۳	۶	۴۰	۳	۲۰
۲ مسئولیت‌پذیری همه‌جانبه	-	-	۳	۲۰	۲	۱۳	۴	۴۷	۳	۲۰
۳ روحیه کارآفرینی	-	-	-	-	۴	۲۷	۵	۳۳	۶	۴۰
۴ مشارکت اجتماعی و داشتن روحیه جمعی و مهارت موردنیاز جامعه	-	-	۲	۱۳	۵	۳۳	۷	۴۷	۱	۷
۵ پایداری و پاسداری از حریم	-	-	۱	۷	۳	۲۰	۷	۴۷	۴	۲۷

										و ارزش انسانی
۶	۶	۴۰	۶	۱۳	۲	۷	۱	-	-	نوع دوستی
۷	۱	۲۷	۴	۳۳	۵	۲۷	۱	۷	۱	نمایش عدم تجسس و سوء ظن

با توجه به داده‌های جدول (۴)، ملاحظه می‌شود که: - در گویه نوع دوستی گزینه‌های زیاد و خیلی زیاد هر دو در جایگاه بیشترین فراوانی قرار دارند.

سوال سوم پژوهش: توجه به بعد تربیتی محتوای فیلم‌های چهل و هشتمین دوره جشنواره رشد در سال ۹۷ چگونه است؟

برای بررسی بعد تربیتی فیلم‌های جشنواره، هشت گویه طراحی شده است. جدول (۵)، خلاصه بررسی گویه‌های مربوط به بعد تربیتی محتوای فیلم‌های جشنواره فیلم رشد دوره چهل و هشتم در سال ۹۷ را نشان می‌دهد.

- در گویه‌های تکوین و تعالی جنبه‌های انسانی هویت دانش‌آموزان، مسئولیت‌پذیری همه‌جانبه، مشارکت اجتماعی و روحیه جمعی، پایداری و پاسداری از حریم و ارزش انسانی بیشترین فراوانی مربوط به گزینه زیاد است.

- در گویه روحیه کارآفرینی بیشترین فراوانی مربوط به گزینه خیلی زیاد است.

- در گویه عدم تجسس و سوء ظن بیشترین فراوانی مربوط به گزینه متوسط است.

جدول ۵- خلاصه گویه‌های مربوط به بعد تربیتی محتوای فیلم‌های چهل و هشتمین دوره جشنواره رشد در سال ۹۷

گویه	خیلی کم		کم		متوسط		زیاد		خیلی زیاد	
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
۱ نمایش میزان پای‌بندی به قانون	-	-	۲۷	۴	۲۰	۳	۳۳	۵	۲۰	۳
۲ نمایش آشنایی و یادگیری ارزش‌های خانواده و اجتماع	-	-	۷	۱	۲۰	۳	۲۷	۴	۴۷	۴
۳ نمایش احساس مسئولیت والدین نسبت به فرزندان	-	-	۷	۱	۲۷	۴	۲۷	۴	۴۰	۶
۴ نمایش آشنایی و یادگیری نقش؛ جایگاه، حقوق و مسئولیت‌های خانوادگی و اجتماعی	-	-	۷	۱	۴۰	۶	۲۷	۴	۲۷	۴
۵ نمایش رعایت حقوق شهروندی	-	-	۷	۱	۶۰	۹	۲۷	۴	۷	۱
۶ نمایش نظم اجتماعی	-	-	۷	۱	۷۳	۱۱	۲۰	۳	-	-
۷ نمایش آشنایی قوانین و مقررات	۱	۷	۷	۱	۴۰	۶	۴۷	۷	-	-
۸ نمایش احترام به مالکی مادی و معنوی	۱	۷	۲۰	۳	۳۳	۵	۴۰	۶	-	-

اطلاعات مندرج در جدول (۵) نشان می دهد که:

- در گویه های نظم اجتماعی، رعایت حقوق شهروندی، آشنایی با نقش، جایگاه، حقوق و مسئولیت های خانوادگی و اجتماعی بالاترین فراوانی مربوط به گزینه متوسط است.
- در گویه های احترام به مالکی مادی و معنوی، آشنایی با قوانین و مقررات و میزان پایبندی به قانون بیشترین فراوانی مربوط به گزینه زیاد است.
- در گویه های آشنایی ارزش های خانواده و اجتماع و احساس مسئولیت والدین نسبت به فرزندان گزینه

خیلی زیاد، بیشترین فراوانی را دارد.

سوال چهارم پژوهش: توجه به بعد آموزشی محتوای فیلم های چهل و هشتمین دوره جشنواره رشد در سال ۹۷ چگونه است؟

برای بررسی بعد آموزشی فیلم های جشنواره، یازده گویه طراحی شده است. جدول (۶)، خلاصه بررسی گویه های مربوط به بعد آموزشی محتوای فیلم های جشنواره رشد دوره چهل و هشتم در سال ۹۷ را نشان می دهد.

جدول ۶- خلاصه بررسی گویه های مربوط به بعد آموزشی محتوای فیلم های چهل و هشتمین دوره جشنواره رشد در سال ۹۷

گویه	خیلی کم		کم		متوسط		زیاد		خیلی زیاد	
	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی
۱ مهارت آموزی	-	-	۲۰	۳	۲۰	۳	۲۰	۳	۴۰	۶
۲ نمایش آگاهی از تحولات و نوآوری های علمی	-	-	۱۳	۲	۳۳	۵	۴۷	۷	۷	۱
۳ نمایش رابطه مناسب سازی و فرهنگ سازی حضور توانخواهان (معلولان) و نحوه تعامل با آنها	-	-	۳۳	۵	۲۷	۴	۲۷	۴	۱۳	۲
۴ نمایش بهره مندی هوشمندانه از فناوری های نوین در نظام تعلیم و تربیت	-	-	۴۰	۶	۴۰	۶	۲۰	۳	-	-
۵ نقش نظام تعلیم و تربیت رسمی عمومی و خانواده در رشد و تعالی کشور	-	-	۲۰	۳	۲۷	۴	۴۰	۶	۱۳	۲
۶ نمایش اشتراک گذاشتن دانش با بهره گیری از فناوری های ارتباطی	۱۳	۲	۳۳	۵	۲۰	۳	۳۳	۵	-	-
۷ نمایش نوآوری و خلاقیت	-	-	۷	۱	۸۰	۱۲	۷	۱	۷	۱
۸ نمایش دستاوردهای علمی در قالب محتوای داستانی	-	-	۲۰	۳	۴۰	۶	۳۳	۵	۷	۱
۹ نمایش وسایل آموزشی در جهت کارایی بهتر دانش آموزان	-	-	۴۰	۶	۲۷	۴	۳۳	۵	-	-

نتایج به دست آمده از جدول (۶) در توصیف گویه های بعد آموزشی نشان می دهد که:

- گویه مهارت آموزی در گزینه خیلی زیاد، بیشترین فراوانی را دارد.

- در گویه‌های آگاهی از تحولات و نوآوری‌های علمی و نقش نظام تعلیم و تربیت رسمی در رشد کشور گزینه زیاد، بیشترین فراوانی را دارد.

- در گویه‌های خلاقیت و نوآوری و دستاوردهای علمی در قالب محتوای داستانی گزینه متوسط، بالاترین فراوانی را دارد.

- گویه‌های رابطه متناسب‌سازی و فرهنگ‌سازی حضور توانخواهان و وسایل آموزشی در کارایی بهتر دانش‌آموزان در گزینه کم، بیشترین فراوانی را دارند.

- در گویه استفاده هوشمندانه از فناوری‌های نوین در نظام تعلیم و تربیت گزینه‌های کم و متوسط هر دو فراوانی یکسانی دارند.

- در گویه اشتراک دانش با بهره‌گیری از فناوری‌های ارتباطی گزینه‌های کم و زیاد فراوانی بالاتر و یکسانی دارند.

تحلیل آماری متغیرهای پژوهش در جدول (۷) گردآوری شده است. ارزیابی ۳۵ گویه در بعدهای فرهنگی، علمی، آموزشی و تربیتی با همکاری ۱۵ نفر از داوران و کارشناسان جشنواره رشد صورت گرفته است.

جدول ۷- تحلیل آماری متغیرهای پژوهش

تربیتی	آموزشی	علمی	فرهنگی	بعد
۱۵	۱۵	۱۵	۱۵	تعداد پاسخ‌دهندگان
۲۵/۸۷	۲۸	۲۸/۸۰	۳۷/۸۷	میانگین
۵/۷۰	۶/۰۲	۵/۲۸	۷/۳۶	انحراف استاندارد
۱۵	۱۵	۱۸	۲۳	کمترین (حد پایین)
۳۳	۳۶	۴۰	۴۹	بیشترین (حد بالا)

محتوای فرهنگی، دینی و اجتماعی فیلم‌ها را نشان می‌دهد. با توجه به این جدول، مشخص است که در هر یک از پژوهش‌های پیشین، تعداد محدودی از شاخص‌های فرهنگی، دینی و یا اجتماعی مورد مطالعه قرار گرفته است؛ حال آنکه این پژوهش، با دید وسیع‌تری به بررسی شاخص‌های فرهنگی، علمی، آموزشی و تربیتی در فیلم‌های کودک و نوجوان جشنواره رشد پرداخته است.

با توجه به نتایج جدول فوق، میانگین نظرات داوران در عامل‌های فرهنگی، علمی، آموزشی و تربیتی به ترتیب در حدود ۳۸، ۲۹، ۲۸ و ۲۶ بوده است. در نتیجه، توجه به عامل فرهنگی در این فیلم‌ها بیشتر از موارد دیگر بوده است. هم‌چنین، نمایش ابعاد علمی، آموزشی و تربیتی در سطحی تقریباً یکسان در این فیلم‌ها به تصویر کشیده شده‌اند.

جدول (۸)، مقایسه‌ای بین نتایج این پژوهش و نتایج سایر پژوهش‌های انجام شده در زمینه‌ی تحلیل

جدول ۸- مقایسه‌ی نتایج این پژوهش با نتایج سایر پژوهش‌های مرتبط

نتایج	عنوان	محقق/سال
یکی از دلایل نرسیدن کنشگران دخیل در سرنوشت فیلم رستاخیز به تفاهم بر سر اکران فیلم، نبود کنش راهبردی در اظهارات کنشگران حاکم است. لذا، عقلانیت ارتباطی در اظهارات آنها وجود نداشته و منجر به تعامل کنشگران به منظور رسیدن به تفاهم نمی‌شود.	چالش‌های پیش‌روی فیلم‌های دینی در سینمای ایران: مطالعه موردی فیلم سینمایی "رستاخیز"	سروستان و همکاران (۱۳۹۸)
با بررسی محتوای شش انیمیشن معروف هالیوودی، ۲۶ مفهوم تربیتی استخراج شده و به سه سطح تقسیم شده‌اند. از مهم‌ترین مفاهیم یافت شده	تحلیل انیمیشن‌های هالیوودی با رویکرد تربیتی	بشیر و جواهری (۱۳۹۶)

می توان به نسبت در ارزش ها، تقدس زدایی، تاکید بر جایگاه مهم خانواده، درونی بودن رشد و پیشرفت، لزوم باور به کاری که باید انجام شود و ... اشاره کرد.		
فیلم های جشنواره رویش ۴ بیشتر به فیلم های معناگرا نزدیک بوده تا آنچه از یک فیلم دینی انتظار می رود. بیشترین تاثیرگذاری مربوط به وجه تاثیرگذاری احساس معنوی فیلم ها می باشد. لذا، شاید توجه زیاد بر ایجاد احساس و تجربه دینی، موجب غفلت از سایر ابعاد تاثیرگذاری دینی مانند تقویت باورها و اعتقادات یا افزایش گرایش و نگرش فرد به انجام مناسک دینی و ... شده است.	بررسی نیم رخ مؤلفه های دین داری و تاثیرپذیری دینی مخاطبان فیلم های جشنواره رویش ۴	بخشی و اعظم کاری (۱۳۹۴)
نتایج این مطالعه نشان می دهد که بعد از نمایش فیلم برای گروه مداخله، میانگین نمرات آنها افزایش پیدا کرده و خوش بینی می تواند باعث افزایش کفایت اجتماعی دانش آموزان و در نتیجه، باعث تاثیرگذاری در روند تحصیلی، اجتماعی و خانوادگی آنها شود.	تاثیر آموزش خوش بینی از طریق نمایش فیلم بر کفایت اجتماعی دانش آموزان	جعفری باغ خیراتی و همکاران (۱۳۹۳)
بررسی ۲۰ فیلم ایرانی برنده جایزه در جشنواره های کن، برلین و ونیز نشان می دهد که ۱۲/۳ درصد صحنه ها، محدودیت اجتماعی زنان و دختران را نشان داده و در ۶/۶ درصد، ناهنجاری های اجتماعی بازنمایی شده است. رویکرد ۱۵ فیلم به مسائل اجتماعی، انتقادی-اصلاحی بوده و در ۳ فیلم، مؤلفه های سیاه نمایی به طور کامل دیده می شود.	رویکرد فیلم های ایرانی برگزیده شده در جشنواره های بین المللی به مسائل اجتماعی ایران	محمدی مهر و بیچرانلو (۱۳۹۱)
نتایج پژوهش این فرضیه ها را تایید می کنند که (الف) ظهور مردسالاری را زنان مدیریت می کنند. (ب) در سینمای پس از انقلاب ایران، به جای روابط دوستانه بین بازیگران و کارگردانان، روابط کاری و رسمی حاکم شده است.	تحلیل محتوای اجتماعی آثار مسعود کیمیایی و داریوش مهرجویی	سرخوش و مرادی (۱۳۸۸)
نتایج به دست آمده نشان می دهد که توجه به نمایش شاخص های فرهنگی در فیلم های جشنواره فرهنگی با میانگین ۳۸ از دغدغه های فیلم سازان جشنواره بوده و سایر شاخص های علمی، آموزشی و تربیتی کمتر در فیلم ها به نمایش در آمده اند.	تحلیل محتوای فرهنگی فیلم های اکران شده در جشنواره بین المللی فیلم رشد در سال ۱۳۹۷ (مورد مطالعه: جشنواره فیلم کودک و نوجوان)	این پژوهش

بحث، تفسیر و نتیجه گیری

فیلم های آموزشی و تربیتی مرتبط با موضوع و اهداف جشنواره را جذب کرده و وارد سیستم آموزشی می کند. از شاخص های مهم برگزاری جشنواره فیلم رشد، آماده سازی و فرصت آفرینی برای دانش آموزان، دانشجوی معلم و فرهنگی معلم هنرمند در عرصه فیلم سازی می باشد. لذا به جهت تقویت، توانمندسازی و توسعه آنها می بایست علاوه بر تشویق آنها، به نقد کارهایشان در این عرصه نیز توجه داشت. از آنجایی که عدم تحمل نقد سازنده، یک سنت همیشگی و تکراری است که در این عرصه ریشه دوانده، لذا باید این سنت ها شکسته شده و بستر نقد و بررسی باز گردد. باید با تشکیل کارگاه های آموزشی و گروه های هدفمند برای

جشنواره بین المللی فیلم رشد به عنوان یکی از قدیمی ترین گردهمایی اهالی هنر سینما در ایران است که میان مخاطبان خاص خود یعنی دانش آموزان، معلمان و فعالان عرصه ی تعلیم و تربیت و سایر علاقمندان برگزار می شود. این جشنواره با هدف های آموزشی و تربیتی، نشان می دهد که هنر هفتم به عنوان آخرین و پر مخاطب ترین هنر توانسته در طول صد سال اخیر عرصه های علمی، آموزشی و تربیتی را نیز درنوریده و از آن خود کرده و به عنوان یک رسانه ی آموزشی نیز عمل نماید. فراخوان هایی که از طریق دبیرخانه این جشنواره ارائه می شود، هر ساله تعداد زیادی

- زمان مناسب و تبلیغات کافی.
- ادامه فعالیت کمیته ارزشیابی به منظور هدایت مدیران و سیاست‌گذاران در تصمیم‌گیری‌ها.
- تخصیص امکانات مالی بیشتر به کمیته ارزشیابی.

منابع

- آذین، جبار (۱۳۸۷). نقد سینمای کودک و نوجوان: سینمای کودک و نوجوان در بوته‌ی نقد کودکان و نوجوانان در فیلم‌های ایرانی (بخش ششم و آخر)، مجله نقد سینما. دوره ۶۱، شماره ۱۱.
- اکبرزاده جهرمی، سید جمال‌الدین (۱۳۹۷). نقش جشنواره‌های فیلم در سیاست‌گذاری فرهنگی تحلیل محتوای کیفی جشنواره تلویزیونی جام جم و جوایز گلدن‌گلوب، فصلنامه انجمن ایرانی مطالعات فرهنگی و ارتباطات، دوره ۱۴، شماره ۵۳.
- اکبرلو، منوچهر، جهانگیریان، عباس و فروهر، ژاله (۱۳۸۴). چرا سینما به اقتباس ادبی روی می‌آورد؟ گزارش پنجاه و سومین نشست نقد آثار تخیلی کودک و نوجوان، کتاب ماه کودک و نوجوان تیر ۱۳۸۴، شماره ۹۳.
- بخارایی، بهاره (۱۳۹۲). مخاطب شناسی کودک و نوجوان در سریال‌های انیمیشن تلویزیونی - پروژه عملی: ساخت فیلم «کودکانه»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس، دانشکده هنر و معماری.
- بخشی، حامد و اعظم کاری، فائزه (۱۳۹۵). بررسی نیم‌رخ مؤلفه‌های دین‌داری و تاثیرپذیری دینی مخاطبان فیلم‌های جشنواره رویش ۴، دین و ارتباطات، سال بیست و سوم، شماره ۱ (پیاپی ۴۹).
- بشیر، حسن و جواهری، جواد (۱۳۹۶). تحلیل انیمیشن‌های هالیوودی با رویکرد تربیتی. تحقیقات فرهنگی ایران، دوره ۱۰، شماره ۱ (پیاپی ۳۷).
- بهبوری، یاسمن (۱۳۹۳). بازخورد فیلم‌سازان به پرورش شناسی و پرورش بنیادی فیلم‌های ساخته شده برای کودکان ایرانی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه الزهراء، دانشکده

تولید و ساخت فیلم‌های بهتر در زمینه‌های علمی، تربیتی و فرهنگی نیز اقدام نمود؛ چرا که کار هنر نیازمند حمایت و هدایت می‌باشد.

نتایج این پژوهش حاکی از توجه ویژه جشنواره فیلم کودک و نوجوان رشد به مقوله مطالبات فرهنگی بوده و محورهای علمی، آموزشی و تربیتی فیلم‌ها در جایگاه‌های بعدی قرار دارند. فرهنگ به عنوان شاکله بنیادین جامعه، نقش بی‌بدیلی در هدایت جامعه به سوی اهداف مرفقی ایفا می‌کند و در واقع، هویت معنوی یک ملت را معین می‌کند. لذا توجه فیلم‌سازان به این حوزه را باید قدر دانست. همچنین، هنرمندان و متولیان امر باید در راستای توجه به سایر ابعاد علمی، آموزشی و تربیتی فیلم‌ها قدم‌های مؤثرتری برداشته و نمایش این شاخص‌ها را در فیلم‌های جشنواره بیشتر لحاظ نمایند.

در نهایت، با توجه به اهمیت ابعاد چهارگانه مورد سوال پژوهش و به جهت ارتقای کیفیت برگزاری جشنواره و شیوه‌های معنوی حمایت از آثار برگزیده پیشنهادات زیر ارائه می‌گردند:

- دعوت از کارگردانان معروف و متخصص در حوزه فیلم کودک و نوجوان.
- استفاده بیشتر از آثار ادبی برجسته و مفاخر هزاران ساله ادب فارسی.
- بهره‌گیری از موسیقی در آثار.
- انتخاب موضوعات مرتبط با جشنواره.
- بهره‌گیری از معلمان و دانش‌آموزان در جهت اتقاء محتوای فیلم‌ها.
- حمایت مادی و معنوی از تولیدکنندگان.
- استفاده از فیلم‌های جشنواره در مدرسه در طول سال
- تخصص بودجه مناسب.
- تلاش به افزایش نمایش ابعاد آموزشی، تربیتی و فرهنگی در فیلم‌های جشنواره.
- تشویق سازندگان آثار برتر با حمایت مالی و معنوی جهت تولید آثار فاخر.

- علوم تربیتی و روانشناسی.
- جعفری باغ خیراتی، علیرضا. قهرمانی، لیلا، کشاورزی، ساره و کاوه، محمدحسین (۱۳۹۳). آموزش خوش بینی، تاثیر آموزش خوش بینی از طریق نمایش فیلم بر کفایت اجتماعی دانش آموزان، آموزش بهداشت و ارتقای سلامت ایران، دوره ۲، شماره ۱.
- دانیل، رایف، جی، فیکو، فریدریک و لسی، استفن (۱۳۸۵). تحلیل پیام‌های رسانه‌ای: کاربرد تحلیل محتوای کمی در تحقیق، ترجمه مهدخت بروجردی علوی، چاپ دوم. تهران: سروش.
- رسایی، خدیجه (۱۳۹۴). تحلیل محتوای آموزشی و تربیتی فیلم‌های تولید شده در کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه اراک، دانشکده ادبیات و علوم انسانی.
- رضوانی، روح الله (۱۳۸۹). تحلیل محتوا. فصلنامه پژوهش سال دوم بهار و تابستان ۱۳۸۹، شماره ۱.
- سرخوش، سوسن و مرادی، زهرا (۱۳۸۸). تحلیل محتوای اجتماعی آثار مسعود کیمیایی و داریوش مهرجویی، دوره ۲، شماره ۲.
- سروستان، مصیب، کریمی علوی، محمود و اجاق، سیده زهرا (۱۳۹۸). چالش‌های پیش‌روی فیلم‌های دینی در سینمای ایران: مطالعه موردی فیلم سینمایی رستاخیز، مطالعات بین رشته‌ای در رسانه و فرهنگ (رسانه و فرهنگ)، دوره ۹، شماره ۱ (پیاپی ۱۷).
- سیف، علی‌اکبر (۱۳۹۰). روانشناسی پرورشی نوین، روانشناسی یادگیری و آموزش، تهران: دوران.
- گل بابایی، مریم و شیرزادی، اکبر (۱۳۹۲). تاثیر فیلم‌های جشنواره رشد بر یادگیری و یادداری درس علوم دوره راهنمایی، کنفرانس بین‌المللی مدیریت چالش‌ها و راهکارها. علی آبادی، خدیجه (۱۳۸۷). بررسی تاثیر رنگ در
- فیلم‌های آموزشی بر میزان یادگیری، دانش و تندرستی، شماره پاییز و زمستان ۱۳۸۷، دوره ۳، شماره ۳-۴.
- محمدحسینی، نسرين (۱۳۹۱). تحلیل فیلم‌های آموزشی جشنواره بین‌المللی رشد از منظر تفکر انتقادی، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه علامه طباطبایی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی.
- محمدی مهر، غلامرضا و بیچرانلو، عبدالله (۱۳۹۲). رویکرد فیلم‌های ایرانی برگزیده شده در جشنواره‌های بین‌المللی به مسائل اجتماعی ایران، دوره ۱۴، شماره ۲۱ (مسلول ۵۳).
- میرفخرایی، تژا و صامتی، مرضیه (۱۳۹۵). مطالعه نشانه‌شناختی تصویر کودکی در سینمای کودک و نوجوان ایران؛ مطالعه موردی مفهوم کودکی در فیلم «کودک و فرشته»، فصلنامه جامعه، فرهنگ و رسانه، دوره ۱۸، شماره ۵.
- Gökçeşlan, A. (2010). The effect of cartoon movies on children's gender development, *Procedia-social and behavioral sciences*. Vol. 2, No. 2.
- Karakas, F & Sarigollu, E (2012). Benevolent leadership: Conceptualization and construct development. *Journal of Business Ethics*. Vol. 108, No. 4.
- Schramm, K (2006). Law outside the market: The Social Utility of the Private Foundation, *Harvard Journal of Law and Public Policy*. Vol. 30, No 1.
- Laprise, S & Winrich, C (2010). The Impact of Science Fiction Films on Student Interest in Science. *Journal of College Science Teaching*. Vol. 40, No. 2.
- Peters, M. A, Besley, A. C & Besley, T (2006). Building knowledge cultures: Education and development in the age of knowledge capitalism, Vol. 2. Rowman & Littlefield.
- Webster-Stratton, C (2009). Affirming diversity: Multi-cultural collaboration to deliver the incredible years parent programs. *International Journal of Child Health and Human Development*.

---

³*Laprise & Winrich*

⁴*Schramm*